

Napačno vprašanje!

Namesto citata neznanega avtorja

Katera stran možganov je bolj pomembna za njihovo pravilno delovanje, leva ali desna?

Katera noga je bolj pomembna za nemoteno premikanje, leva ali desna?

Kateri starš je bolj pomemben za celostno vzgojo otrok, mati ali oče?

Uravnotežena skrb obeh kompetentnih staršev, kot največja koristi otrok, je temelj razvojne psihologije. Izhaja iz razvojnih, psiholoških, socioloških, čustvenih, zdravstvenih, vedenjskih, moralnih, družbenih...potreb otrok. Ne gre zgolj za razrešitev ojdipovega/elektrinega kompleksa. Tudi, a gre za bistveno več. Otrok potrebuje oba kompetentna starša za zdrav razvoj v odraslo (tudi kompetentno) osebo.

Uravnoteženo starševstvo omogoča obema staršema, da vzdržujeta optimalne odnose z otroki, kar spodbuja tudi njihov optimalen razvoj. Prav tako spodbuja sodelovanje obeh staršev v dobro otrok. Raziskave kažejo, da otroci deležni uravnoteženega starševstva, vzpostavljajo boljše odnose z obema staršema in so zadovoljnejši z življenjem. Kasneje, kot odrasle osebe, so psihično in čustveno stabilnejši. Uravnoteženo starševstvo pozitivno deluje na otroke, celo v primeru izrazitega nesoglasja med staršema. Pomaga nevtralizirati posledice čustvenega in psihičnega nasilja (pogovorno odtujevanja) nad otroci, ter zmanjšuje razloge tudi za ostale oblike družinskega nasilja.

Uravnoteženo starševstvo naj postane obvezno takrat, ko se starša glede dodelitve otrok v vzgojo in varstvo, med seboj ne moreta dogovoriti. Za ta namen predlagamo smiselno spremembo 138. člena Družinskega zakonika.

Vse to izhaja iz dejstva, da moški in ženske nismo enaki. In ne gre zgolj za anatomske, fiziološke, morfološke, funkcionalne...razlike med spoloma. Trdimo in se pri tem sklicujemo na znanstvene ugotovitve, torej se dvignemo nad starševsko čustveno iracionalnost, da sta vlogi matere in očeta v razvoju otrok različni. Razlike niso omejene zgolj na pomen materine brezpogojne in očetove pogojene ljubezni, o kateri predavajo priznani antropologi. Gre za veliko več. Ženske in moški smo lahko in moramo! biti enakopravni. Iz stališča razvoja otrok smo dopolnjujoči, komplementarni. Iz stališča partnerskega odnosa pa je zelo dobrodošlo, če smo, poleg tega da smo spoštljivi eden do drugega, tudi kompatibilni. Vloga vzorcev iz primarnih družin, dopolnjena s posledicami epigenetike, igra tu pomembno vlogo.

V slovenskih sodnih dvoranah, največjo korist otrok po ločitvi ugotavljajo praviloma s pomočjo sodnih izvedencev.

Določajo jo za vsak sodni spis, celo za vsakega otroka znotraj iste družine posebej. Ali je to res potrebno? Zakaj se za vsakega otroka posebej ne ugotavlja tudi ali je obiskovanje šole v njegovo največjo korist?! Verjetno zato ne, ker smo se o tem zedinili odrasli s pomočjo strokovnjakov.

Že leta 2008 je na posvetu Otrok pred sodiščem, v organizaciji Vrhovnega sodišča, takratna Varuhinja človekovih pravic, dr. Čebašek Travnik opozorila »...da se zaradi razpada življenjske skupnosti staršev, od otroka pričakuje odločitev, kdaj in kako bo s katerim od staršev izvajal stike, ko se pred tem, za očitno zelo zahtevno odločitev, kako urediti stike, ki je nista znala dogovoriti starša in kasneje ne sprejeti sodišče, prenese na najšibkejšo stranko v postopku – na mladoletnega otroka.«

In v posmeh tej ugotovitvi, se tu danes, in še vsakih nekaj let vmes od takrat na podobnih posvetih, še vedno pogovarjamo o tem, kako zagotoviti večje število izvedencev, da bi počeli točno to, kar je spoštovana psihiatrinja opozorila, da se ne sme.

Osnovno vprašanje, na katerega sodni izvedenci iščejo odgovor je, »Kateri je, po mnenju mladoletnega otroka, bolj primeren starš za njegovo vzgojo?« Ali če želite: »Katerega starša ima raje?« Upam, da je to popolnoma nesprejemljivo tudi za vas!

Pomembno povečanje števila sodnih izvedencev v par letih, je nerealno. Izvedeniška mnenje so strokovno vprašljiva. Razgovori zagovornikov otrok pri VČP z odtujenimi otroci, so v nasprotju s Konvencijo o otrokovih pravicah. Rešitev moramo poiskati v odpravi vzrokov za dolgoletne ločitvene postopke. Zakonodaja ki vzpodbuja večletni boj staršev za nekaj, kar sploh ni deljivo, s tem omogoča tudi redne finančne prilive poklicnim udeležencem, je eden izmed razlogov za sedanje stanje.

Vodilni ameriški klinični psiholog dr. Craig Childress, se v svoji ekspertizi posveča ravno obravnavi visoko konfliktnih ločitvenih postopkov. Ugotovil je, da je pridobiti skrbništvo nad otrokom zelo preprosto. Otroka je potrebno le prikazati kot žrtev.

Kako preprosto je to narediti, je prikazal v štirih korakih.

1. korak: Ustvarite nasprotni strani.
2. korak: Postavite se v vlogo zaščitniškega starša.
3. korak: Ustvarite konflikt.
4. korak: Ustvarite vlogo »otroka žrtve«

V trenutku, ko ustvarite vlogo »otroka kot žrtve«, v trenutku, ko otroka prepričate, da ga drugi starš "na nek način zlonamerno obravnava", to takoj in samodejno definira in dodeli drugi dve vlogi. Če obstaja »otrok žrtve« mora obstajati tudi »nasilni starš«, kajne? Ta vloga je takoj dodeljena ciljnemu staršu, ki ga otrok zavrača. Če obstajata "otrok žrtve" in "nasilni starš", je logično, da obstaja tudi "starš zaščitnik". Ta vloga je takoj dodeljena staršu, ki je iniciral ta proces. To je praviloma patološki starš, ki se prikazuje kot domnevni "starš zaščitnik" in kateremu posledično sodišče (tudi v Sloveniji) dodeli otroka v vzgojo in varstvo. V Sloveniji so otroci dodeljeni očetom zgolj v 3%.

Dr. Craig Childress tudi pritrjuje tistim, ki trdijo, da starševsko odtujevanje ne obstaja. Trdi pa, da obstaja patološko ozadje ljudi, ki izvajajo čustveno in psihično nasilje nad otroci, in se ga da diagnosticirati.

Upam, da lahko skupaj ugotovimo, da je naslovno vprašanje »leva ali desna?« – »mati ali oče?«, napačno. Dokler si bomo postavljali napačna vprašanja, bomo dobivali napačne odgovore. Pravilno vprašanje, tudi današnjega posveta,

bi moralo biti, »kako zgotoviti uravnoteženo skrb obeh kompetentnih staršev za otroke tudi po ločitvi?«

Predlagamo:

1. Zapis definicije največje koristi otrok, ki je uravnotežen odnos z obema kompetentnima staršema v Družinski zakonik.
2. V primeru razveze sta oba starša torej še naprej dolžna skrbeti za skupne otroke – uravnoteženo. Starševstvo ni zgolj pravica, temveč tudi dolžnost. Gre za a priori sodno odločitev, ki se seveda lahko spremeni oz. ne izreče v primeru dokazanega nasilništva.
3. V kolikor starš ne razume svojih starševskih obveznosti, oz. ni sposoben razumeti otrokove največje koristi, ima sodišče zakonsko možnost, da ga napoti na terapevtski program.
4. Sodišča morajo prioritarno reševati kazenske ovadbe in dosledno sankcionirati tudi lažne ovadbe vseh oblik nasilništva in kršitve sodno določenih stikov. S hitrostjo pripornih zadev.
5. Otroci v razveznih postopkih ne sodelujejo. Njihovo največjo korist ščiti Družinski zakonik.
6. Preživnino nadomesti skupna starševska blagajna.

Zavedamo se, da je izvajanje uravnoteženega starševstva v visoko konfliktnih ločitvah lahko velik izziv.

Zato predlagamo, da se z nadgradnjo Družinskega zakonika, za učinkovito implementacijo uravnoteženega starševstva kot največje koristi otroka, pripravi tudi PROTOKOL IZVAJANJA URAVNOTEŽENEGA STARŠEVSTVA. Vanj se zapišejo izhodišča za izvajanje optimalnega uravnoteženega starševstva, ter se v položitveno življenjsko okolje prenese mediacijsko-svetovalno podprto medstarševsko dogovarjanje dnevnih izzivov ločenih staršev.

Na ta način so ločitveni postopki lahko izpeljani v zgolj nekaj mesecih.

Ljubljana, 21. 11. 2024

Iztok Ivančič
predsednik Društva staršev DOOR